

leginkább „eretneknek” tartott modern utalást is megidézi a kötet – ezzel talán mintha ki is tekintene: a görögök továbbra is ellenpontként vannak jelen, ugyanakkor erre a korra már őket is áthatotta Jézus tanítása, az *Iliász* helyett új szembeállítás, egy másik görög mű áll előttünk. Ez azonban már nem az istenekről szól: Jézus időközben megkerülhetlenné vált. Ugyanakkor a záróvers Kazantzakis-utalása összefügghet azzal, hogy a kötet sokat foglalkozik Krisztus lelkületével – az ördög kísértése felmerült már korábban [*Az ördög nyoma*], de például a fűgefá megátkozása is ezt járja körül. A regény egy kétségek közt őrlődő, illetve megkísértett Krisztus alakját állítja a középpontba – közelítve ezzel az istenkeresés kétségeivel birkózó Lövétei-kötet énjéhez/énjeihez, illetve még emberibbé téve ezzel a problémát. A különböző írásbeli műfajokra, könyvekre, verstani megoldásokra, irodalmi feldolgozásokra tett utalások tehát talán felfoghatók úgy is, mint az Evangélium szép egyszerűségének túlírása/szétírása, de akként is, mint a bizonyosságokat kereső, gondolkodó ember próbálkozásainak lenyomatai. A *Zákeus fűgefája* az előbbi kritikájaként és az utóbbi szemléletes példájaként is értelmezhető – túl gazdag ahhoz, hogy ennél egyszerűbben legyen megragadható. [*Kalligram*]

SZEMÁN KRISZTINA

Oda érünk, ahova jöttünk

BUDAPEST NAGYREGÉNY, SZERK. PÉCZELY DÓRA, SZEDER KATA, TASNÁDI ISTVÁN, VALUSKA LÁSZLÓ

Ez persze nem regény. Nagynak ugyan nagy.

Buda, Pest és Óbuda egyesítésének 150. évfordulóját több kulturális és közösségi projekttel is igyekezett megünnepelni a főváros [és annak kultúrüggyekkel foglalkozó cége, a Budapest Brand Nonprofit Zrt.]. Volt többek között Budapest-torta, voltak fesztiválok, gálaestek, drámapályázat, kiállítás a várostörténeti múzeumban, íratlak Budapest-nyitányt szimfonikus zenekarra, és intenzív médiakampány közepette elkészült a *Budapest Nagyregény* című kötet is, amely huszonhárom szerző írásait tartalmazza. Kifogás nem érheti egyiket sem: 2023 őszén nemigen volt olyan budapesti, akihez valamilyen módon ne jutott volna el az évfordulós ünnepések híre. És azért épp huszonhárom szöveg van a kötetben, mert ennyi kerülete van Budapestnek: mindegyik írás egy-egy kerületet reprezentál. Rögzítsük a szerzők névsorát, nemcsak azért, mert már ez is árulkodik arról, kikkel kívánja magát reprezentálni a főváros, hanem azért is, mert valóban válogatott csapatról, nagyrészt méltán elismert írókról van szó: Bartók Imre, Cserna-Szabó András, Dragomán György, Dunajcsik Mátyás, Fehér Renátó, Grecsó Krisztián, Háy János, Karafiáth Orsolya, Kemény István, Kemény Zsófi, Kiss Noémi, Krusovszky Dénes, Mán-Várhegyi Réka, Nagy Gabriella, Németh Gábor, Simon Márton, Szabó T. Anna, Szécsi Noémi, Szvoren Edina, Tompa Andrea, Tóth Krisztina, Vámos Miklós, Závada Péter. A legfiatalabb harminc-, a legidősebb hetvennégy éves. A huszonhárom szerzőből tizenegy született Budapesten, négy Erdélyben, egy a Dunántúlon, hét a Dunától keletre vagy északra. Néhányuk nem Budapesten él, de mindegyikükre igaz, hogy eddigi munkásságuk valamilyen módon erősen kötődik

a városhoz. Az adatok arról is beszélnek, hogy Budapest ma is, mint lassan kétszáz éve mindig, a magyar nyelvű kultúra egyetlen valódi centruma. Történelmileg így alakult.

Abban a tekintetben nem okozott számomra meglepetést a kötet, hogy azok a szerzők, akiket nagyra tartok, a tőlük megszokott és elvárt magas minőséget hozzák; és akiknek sikerét eltúlzottnak látom, vagy nem is tudom mire vélni, itt sem örvendtetnek meg maradandó alkotással.

A *Budapest Nagyregény*ben nincsen semmi regényszerű: szövegei novellák. A „nagyregény” valójában elbeszélésciklus: olyan rövid elbeszélések füzére, amelyek valamilyen módon többé-kevésbé összefüggenek. Inkább lazán. Műfaji értelemben az utóbbi évtizedek magyar irodalmából Tóth Krisztina *Pixele* áll legközelebb hozzá: aki ott az egyik novellában főszereplő volt, azt egy másikban épp csak átmenni látjuk a zebrán, a kötet pedig nem lép fel az egészségesség igényével, mégsem töredékes: a nagy mozaiknak [amely a világ] kis mozaikrészét kívánja ábrázolni. Egy másik párhuzam lehet Térey János kései munkássága [Térey, ha élne, nyilvánvalóan részt vett volna a *Nagyregény*ben is]: regények, novellák és drámák egy – egészként persze illuzórikus – nagy történet kis látószögű darabjait mutatják be. „A város története ugyanis elbeszélhetetlen”, állítja a *Budapest Nagyregény* fűlszövege, és ez nyilvánvalóan nem igaz – hiszen ezerféleképpen elbeszélhető a város története, és épp ez ennek a vállalkozásnak a lényege. A szerkesztői utószó kissé árnyaltabban fogalmaz: „Megírni egy város regényét, teljes és átfogó történetét nyilvánvalóan lehetetlen feladat”. Nehéz belátni, miért ez a vállalt kishitűség, miért kellene „teljes és átfogó” történetre törekedni, miért ennek lehetetlenségéből indul ki a vállalkozás. A novellákban ennek a szemléletnek nincs nyoma, de már maga az ötlet is jóval izgalmasabb, mint amit e kijelentések retorikája sugall; és valójában az elbeszélésciklus, mint minden műalkotás, magában teljes és átfogó, zárt egész.

Szerencsére poétikailag a huszonhárom szerző egyike sem bújta ki saját bőréből, és huszonháromféle saját írásmódját érvényesíti, amelyek még úgy is felismerhetők a műveiket ismerő olvasó számára, hogy az egyes fejezetek előtt nem szerepel a szerző neve, csak a tartalomjegyzékben. [Noha van, aki udvariasan bemutatkozik: „István vagyok, fejezetünk szerzője.” – kezdődik Kemény István írása, amelyről később még lesz szó.] Vannak ilyenformán külső és szereplőhöz kötött elbeszélőt használó novellák, vannak nagy történelmi-társadalmi tablóra törekedő és egy-egy kérdéskörre fókuszáló szövegek is.

Az egymás közötti összefüggések megteremtésére a *Nagyregény* novelláinak leggyakoribb eljárása nem a poétikai vagy stílusbeli egységesülés, hanem egy-egy szereplő vagy történetszál átvétele egy másik novellából, amitől az elbeszélésciklus nem annyira mozaikossá, mint inkább hálózatos szerkezetűvé válik. [Számos novella kapcsolódik szerzőjének más műveihez. Mivel az ilyen összefüggések az elbeszélésciklus értelmezésére nézve nem, csak az adott író életműve szempontjából bírnak jelentőséggel, ezekről nem írok.] A szépirodalmi alkotás nem csapatmunka, így eltérő módokon valósul meg a szereplőátvétel. Sok esetben izgalmasan, a másik szöveggel valódi párbeszédbe lépve teszik ezt a szövegek, de van néhány novella, amelyekből erősen kilóg a másikkal utalás erőltetett megvalósítása. Utóbbi esetben arról lehet szó, hogy a már elkészült szövegbe utólag illesztettek be néhány hivatkozást valamelyik másikkra. Olyan is van, amikor a két novella kifejezetten érdekesen mutatja fel egy élettörténet különböző oldalait, mint Németh Gábor [XIII.] és Tóth Krisztina [XIV.]

írásai, ám a mindkettőben megjelenő szereplő annyira másként szólal meg a két szövegben – Némethnél úgy beszél, mint egy ember, Tóthnál viszont mint a bántó modorosság stílusgyakorlata –, hogy attól szinte szétfoszlik a közös történet teremtette kohézió. [Ugyanez a szereplő aztán színes epizódként felbukkan Dunajcsik Mátyás novellájában is.] Nemcsak szereplők, de helyszínek és tárgyak is vándorolhatnak egyik szövegből a másikba. Az *Óbuda múltja, jelene és jövője* című (fiktív) könyv például nemcsak Vámos Miklós novellájának (III.) különböző szereplőit köti össze a könyvtárba vissza nem vitt példány egymást követő gazdáiként, de Krusovszky Dénes egyébként irritálóan mesterkelt írásának (II.) cselekményébe is beépül. A különleges népszigeti állatparkra hívja fel a figyelmet Tompa Andrea novellája (IV.), de ugyanez a hely felbukkan Dunajcsik Mátyásnál (XVIII.) is. Dunajcsik elbeszélésébe kifejezetten izgalmasan írónak bele a többire vonatkozó utalások: a főhős a reptéren várakozva hallgatózik bele mások beszélgetéseibe, és élettörténeteket képzel utastársai arca köré, amelyek közül jónéhány más novellából ismerős eseményeket idéz.

A szerzők feladatuk kapták, hogy szövegeik legalább két idősíkot használjanak. Ennek is többféle megvalósulásával találkozunk. Van, ahol ez az élettörténet két, időben távoli epizódjának felmutatásával történik (például Németh Gábornál [XIII.], Kemény Istvánnál [XXII.]), és gyakori a többgenerációs családtörténet is (Vámos Miklós [III.], Karafiáth Orsolya [XV.], Kiss Noémi [XVI.], Szabó T. Anna [XX.]). Utóbbi szélsőséges esete a történeti szempontból *A százéves ember, aki kimászott az ablakon és eltűnt* című kedélyes svéd regényhez hasonló, máskülönben kevésbé sikerültnek mondható (lezser fiatalos nyelvhasználatot gyengén imitáló) I. kerületi szöveg Cserna-Szabó Andrásról, amely Buda visszafoglalásától a jelenkorig meséli a Virág (Blum, Bloom) család nemzedékeinek történetét, James Joyce *Ulysses*-ének apokrifját is magába szöve. A Virágok különböző nemzedékeire a kötet számos darabja utal. Cserna-Szabó írása azért is különleges, mert ez az egyetlen, amelyik a városgyógyítás előtti időszakra is kiterjed, a többi novella cselekményideje az 1870-es évek és a jelenkor közti időre tehető. Másképp és sikeresen aknázza ki a különböző korszakok összefüggését Mán-Várhegyi Réka (X.), ahol a naplóját író kislány elbeszélő a nyomozás irodalmi kódjaival kutat a lakásukban az előző lakó által otthagytott régi fényképek között. (Ez az előző lakó az említés szintjén szerepel Tóth Krisztinánál is, a fotókon szereplő, a kislány számára azonosíthatatlan személyek pedig ott főszereplőkké lesznek.) Bartók Imre írásában (V.) a fikció határait rákérdező bizarr és nosztalgikus-parodisztikus vízióként, Fehér Renátónál (VI.) ingergazdag textuális és kultúrtörténeti palimpszesztként íródnak egymásra az idősíkok.

A jelenkor mellett a főváros történetének három korszaka jelenik meg hangsúlyosan a novellákban. Az első az egyesítés utáni évtizedek, vagyis a 19. század utolsó harmadától az első világháború végéig tartó korszak (különösen Szvoren Edina [VIII.], Bartók Imre [V.], Kemény Zsófi [VII.] novelláiban). A világvárossá alakuló Budapest etnikailag, vallásilag és kisebb mértékben nyelviileg is sokszínű nyüzsgő mikrokozmosza olyan nagy hatású művekből ismerős, mint Mészöly Miklós *Filmje*, Lengyel Péter *Macskaköve* vagy Nemes Jeles László *Napszállta* című filmje – mindhárom nyomasztó, bűnökkel terhelt és kiismerhetetlen helyként viszi színre a fővárost. A *Nagyregény* említett novellái új szemzőgből veszik szemügyre a századforduló Budapestjét – vagyis Pestjét, mert a mindig csöndesebb Buda ebben az összefüggésben nem látszik fontosnak –: nagyobb hangsúly kerül a soknemzetiségűségre, soknyelvűségre és az

asszimilációs törekvésekre. Szvoren Edina remek novellájának főhőse, a szemetesfiú szlovák származású, „tótajkú bérkocsis”, ahogy az újság írja róla [159.], akit azonban „nem szlovákul tanítottak olvasni” [162.], vagyis magyar iskolázottságú; és az ő alakján keresztül a munkásmozgalom mára szinte tökéletesen elfeledett gazdag kultúrája, hallatlan erőfeszítései és eredményei is megjelennek. Egyébként a kötet novelláinak mindegyikére jellemző társadalmi alulnézet, vagyis hogy szinte kizárólag munkás- és alsó középosztálybeli szereplők népesítik be a főváros tereit, a Budapest-irodalom fősodrában meglehetősen újítás az irodalmi előzményekhez képest. Mintha Mátyás Iván vagy Bereményi Géza hőseit írják vissza a pár évtizeddel korábbi környezetekbe.

Számos szövegben történik utalás a második világháború budapesti eseményeire [ehhez képest 1956 alig-alig bukkan fel]. Ennek azt hiszem, az az oka [ahogy erről másutt már röviden írtam [*Pattan a labda, Zoltán Gábor: Szép versek 1944, Jelenkor, 2020/7–8., 853–857.*]], hogy, Jan Assmann szavaival, a kommunikatív emlékezet helyett ma már a kulturális emlékezet ad számot erről az időszakról. Nem élnek már ugyanis azok, akik személyesen átélték a világháborút, és személyes-családi emlékek helyett az intézmények irányítják a társadalom emlékezetét. És végbement még egy változás a világháború eseményeiről való beszédben: a korábban a holokausztot a középpontba állító diskurzus helyébe – vagy amellé – igen sokféle más nézőpont lépett a történettudományi kutatásban éppúgy, mint a műalkotásokban, olyan témákra irányuló figyelem, amelyeket a holokauszt botránya addig inkább elhomályosított: ilyen például az antifasiszta ellenállás, a háború nem-zsidó áldozatai, a nemi erőszak, a háború utáni újjáépítés vagy a svábok kitelepítése – ezek mindegyikéről alapvető művek születtek az elmúlt évtizedben [szépirodalom, filmek, történetírói munkák, naplók kiadások, köztéri műemlékek]. És a *Budapest Nagyregény* novellái is ehhez a vonulathoz csatlakoznak, amikor világháborús témát választanak: például Kiss Noéménél (XVI.) a cinkotai tanítónőképző diákja egy bakától vár gyermeket, és az ostrom idején szül; vagy Németh Gábor novellája (XIII.), amelyben a polgári hétköznapiaknak – a háborúról tudomást venni még 1944 augusztusában sem akaró – rutinjáról olvasunk.

A harmadik többször felbukkanó történelmi hivatkozási pont a rendszerváltás időszaka. Fehér Renátó (VI.) lendületes kísérleti prózája, a kötet egyik leginvenciósabb darabja például textuálisan zsúfolt tablójában a kilencvenes évek tökefelhalmozási dühének lenyomataként látta a Westend bevásárlóközpontot és más tereket, úgy, hogy ezek politikai és térbeli kialakításának társadalmi és pszichológiai lenyomataira is érzékeny tud lenni. Szécsi Noémi a kötet szerintem legjobb novellájában (XXI.) egy családi nutriafarm körüli traumákat és konfliktusokat ír egymásra az épp [1989 tavaszán] zajló politikai átrendeződés miatt műsorra nem kerülő pártos musical próbáival. A szöveg zárlatát nem lehet másként, csak allegorikusan olvasni: a végül szabadon engedett rágcsalók „a szabadságtól mámorosan rohannak a semmibe, és ettől pár pillanatig – de nem tovább – [az őket kiengedő lányt] is némi bizakodás szállta meg”; aztán az állatkák közül néhányat elüt az autó, néhányat felfalnak más állatok, vannak, akik a Duna-parton alapítanak kolóniát, a legtöbben azonban „még aznap délután visszaoldalgtak a házhoz, és régi ketrecekbe könyörögték vissza magukat” [434.]. Ennél szebb, ironikus, egyszerre tragikus és felemelő leírása a rendszerváltásnak magyarul még nem született.

Az 1990-es évek Budapestje is sokszor feltűnik, például Tóth Krisztina (XIV.), Simon Márton (IX.) és Mán-Várhegyi Réka (X.) írásában. Utóbbi már említett poétikai

erényei mellett azért is figyelemre méltó, mert a rendszerváltás után Erdélyből áttelepülők beilleszkedésének kérdéseit firtatja, a kötetben egyedülként foglalkozva a magyarországi és határon túli magyarok közti konfliktusokkal, amelyek éppúgy Budapest mentalitástörténetéhez tartoznak, mint a többi társadalmi ügy, amelyeket a novellák, így vagy úgy, színre visznek.

Jelenkori élethelyzeteket is sok szöveg állít középpontjába. Ilyen például Tompa Andrea (IV.) politikusának pokoljárása, Kemény Zsófi (VII.) léha fiataljai és Grecsó Krisztián (XVII.) kiégett tanárfigurája. Kemény István az elbeszélés idejét 2023. június 29-ére rögzítő írása, amely egyértelműen a kötet legjobbjai közé tartozik (XXII.), nem is annyira a Budapest-mitológiához, mint a Duna-irodalomhoz kötődik. A Budapesttel [Budafokkal, Nagytétennyel] kapcsolatos élményeket és kérdéseket az idő tanújaként felfogott folyó metaforája révén közép-európai problémákká tágítja; a novellájának címét adó „Duna-szindróma” így lesz egyszerre a személyes élettörténetnek, a kelet-európai kisállamok nyomorúságának és a helytörténetet regionális kontextusba emelő gondolkodói igénynek a szimbóluma. A komország-metaphorát is magába szívja a szöveg, amikor azt írja, hogy a Duna folyásának „valódi iránya a nyugat–kelet. Megegyezik az uralkodó széljárással.” [443.]

Hogy hogyan lehet újratereíteni *Budapesten belül* a főváros–vidék kártékony szembeállítását és egymás elleni kijátszását, azt is megtudhatjuk néhány novellából, sajnos. Háty János írása például (XII.) ironikusnak szánt etűd a zavarba ejtő módon egyszerre irigyelt és megvetett budai hegyvidéki életmódról. Az is meghökkentő, amikor a választott kerületről lekicsinylően vagy undorral szólnak a szövegek. Ilyen Závada Péteré (XIX.), amelyben a narrátor értetlenül áll az előtt, hogy főhőse vonzódik lakóhelyéhez: „Kispestnek ez a része [...] bár a nélkülözés fullasztó levegőjét árasztotta magából, valahogy mégis otthonos érzést keltett benne” [375.]. Szabó T. Anna novellájában egyedül a szereplői tudat közvetítése menti, hogy „a világ végé”-nek nevezi az egyébként kellemes miliőként leírt Pesterzsébetet [398.]. Egyes pesti helyek „vidéki”-ként azonosított építésze vagy hangulata hasonló hatást kelt. Ez jellemzi Grecsó Krisztián írását (XVII.): mert ugyan a főhős találó megjegyzése szerint Rákosmente „falusias, mondhatják azok, akik nem éltek falusias környezetben” [338.], ugyanő mégis így írja le később e kerület bizonyos tereit: „tényleg olyan, mint egy falu”; „olyan, mintha még falu lennénk, hogy a főtérre zsúfoltunk össze mindent” [340., 347. – a „még falu” ráadásul rémisztő evolucionista előfeltevéseket is mutat]. Különös, hogy egy Budapestet témájául választó antológiában ilyen mondatok szerepelhetnek.

Kemény István már említett írása ezt a fals nézőpontot figurázza ki, amikor ironikusan így szól: „Olvasó, terepmunkára hívlak Budapest legszélére, ki a pusztaságba, vezekelni” [436.]. A tudományos konferencia külföldi résztvevőit kalauzoló próféta-idegenvezető-narrátor valódi úti célja aztán nem más, mint „a magyar Alföld”, a város déli határáról az Alföld felé tekintve mondja: „Oda érünk, ahova jöttünk.” [455.]. Ebben az ironikus gesztusban sűrűsödik össze a budapesti életmóddal gyakran azonosított, vidékkel szembeni arrogancia és ignorancia éles kritikája, és a főváros meg az ország többi részének létező, sokszor fel nem ismert egymásrataltsága iránti érzékenység. Az „oda érünk, ahova jöttünk” tautológiája pedig szintén értelmezhető politikai allegóriaként is.

Mert felmerül a kérdés: el lehet-e hagyni Budapestet? A huszonhárom novella száznál is több szereplője közül kettő van, aki ezt megpróbálta. Még a felszabadult csepeli nutriák sem merészkednek ki a városból. Egyikük Tábori, az építész (Németh

Gábor és Tóth Krisztina említett szövegeiben], aki külföldön sikeres karriert futott be, hogy azután fáradt öregemberként visszajöjjön, hogy a Margit hídról a Dunába vesse magát. A másik ilyen szereplő a Táborira is utaló, izgalmas narratív eljárásokkal élő Dunajcsik-novella [XVIII.] Izlandra – vagy Berlinbe? nem derül ki – települt fiatal hőse, aki hazalátogat, számot vetve nem is annyira a honvágy, mint inkább a vállalt hazátlanság, valamiféle idealizált, nehezen megélhető világpolgárság érzésével és hatásaival. Ezek a kérdések ugyanakkor Budapest és a fővároson kívüli országgrész közti viszonyban is feltehetőek: hogy nehéz azt mondani, hogy a magunk mögött hagyott helyre hazamegyünk, hogy az elmenőnek a trauma újraéléseként hathat egy egyszerű családi ebéd gyerekkora helyszínén, ezek megéléséhez elég néhány kilométerrel arrébb költözni a szülői háztól. E három szövegen – és a lefelé a Dunán hajózó Kemény-íráson – kívül a többi novella a Cseh Tamás–Bereményi Géza-féle „Itt van a város, vagyunk lakói, maradunk itt” paradigma önkéntes foglyaként nem tekint a városfalakon kívülre. Vagy legfeljebb nevetségesként lelepleződő csehovi vágyakozással, mint Karafiáth Orsolyánál [XV.] a hivatalnok és a családja, akik az épülő újpalotai lakótelepről álmodoznak, „benne az egész környék szívével, ami olyan lesz, mint a Kultúra és Tudomány Palotája Varsóban!” [298.].

A *Budapest Nagyregény*ből sokat megtudhatunk Budapestről. Sok olyan dolgot is, amit már mindig is tudtunk. Olyasféle könyv ez, mint a minden évben kiadott *Körkép* antológiák: igazán érdekes évtizedekkel később lesz kézbe venni, és csodálkozni, hogyan lehetett így gondolkodni a világról, meg így írni, mennyi sutaság; és milyen érdekes, hogy némelyik szöveg tökéletesen friss és aktuális maradt. De olyan is, mint a tárgya. Megjelenésében elsöre lenyűgöző, a használatától könnyen darabjaira esik szét; igazán az szereti, aki akarja szeretni. Eklektikus sokszínűségében, gyarlóságainak és fényességeinek diszharmoniajában egyaránt Budapestre hasonlít. [*Budapest Brand*]

MELHARDT GERGŐ

• • • • •

Felelős kiadó: IMRE LÁSZLÓ

Kiadja az Alföld Alapítvány megbízásából az Alföld szerkesztősége

Grafikai terv, layout: Alkotópont Grafikai Műhely Kft.

Szedés, tördelés: Alföld szerkesztősége

Nyomás: Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen

Felelős vezető: György Géza elnök-vezérigazgató

Index: 25 901 ISSN: 0401–3174

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 4024 Debrecen, Piac u. 68. E-mail: alfoldfolyoirat@gmail.com — Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. — Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. — Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál [Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900]. További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu — Évi előfizetés 10800 Ft, félévi 5400 Ft. — Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az *Alföld* irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat nevét.